



WHITE NIGHT

impressions of Norwegian folk music

DET NORSKE SOLISTKOR · GRETE PEDERSEN

BERIT OPHEIM VERSTO folk singer GJERMUND LARSEN fiddle



SUPER AUDIO CD

LARSEN, GJERMUND (b. 1981) · Arr. Gjermund Larsen & Gunnar Eriksson

- ① POLONESE (POLONAISE) *(Musikk-Husets Forlag)* 5'52

TRAD. · Arr. Gjermund Larsen

- ② GROPEN, pols fra Verdal etter Asbjørn Indahl *(Musikk-Husets Forlag)* 1'50
(TRADITIONAL DANCING TUNE)

TRAD. · Arr. Gunnar Eriksson

- ③ GJENDINES BÅDNLÅT, voggensang etter Gjendine Slålien 3'38
(GJENDINE'S LULLABY) *(Bo Ejeby forlag)*

Text: Per Mathisson Offvid

JORUNN LOVISE HUSAN *(solo, verse 2)*

TRAD. · Arr. Eyvind Alnæs

- ④ JEG LAGDE MIG SÅ SILDIG (I LAY DOWN SO LATE) *(Norsk Musikkforlag)* 2'25

TRAD. · Arr. Knut Nystedt

- ⑤ JESUS DIN SØTE FORENING Å SMAKE, religiøs folketone fra Ryfylke 3'05
(JESUS, TO SAVOUR YOUR SWEET UNION) *(Edition Lyche forlag)*

TRAD.

- ⑥ NÅDIGSTE JESUS – JESUS STYR DU MINE TANKAR 3'12
(MERCIFUL JESUS – JESUS, GUIDE MY THOUGHTS)

Nådigste Jesus: religiøs folketone etter Ragnar Vigdal

Jesus styr du: religiøs folketone fra Østfold, arr. Gunnar Eriksson *(Musikk-Husets Forlag)*

GROVEN, EIVIND (1901–77)

- [7] MARGJIT HJUKSE, norsk folkeviser, Op. 48 (1964) 7'57
for blandet kor, soli og hardingfele (Musikk-Husets Forlag)
GJERMUND LARSEN *hardanger fiddle* · BERIT OPHEIM VERSTO *Margjit Hjukse*
JENS-ERIK AASBØ *Bergekongen* · SVEIN KORSHAMN *Tor Hjukse*

LARSEN, GJERMUND · Arr. Gjermund Larsen & Gunnar Eriksson

- [8] SOLBØNN (SUN PRAYER) (Musikk-Husets Forlag) 3'40

LARSEN, GJERMUND

- [9] SOLISTVALS (SOLOIST'S WALTZ) (Musikk-Husets Forlag) 3'49

BUENE, EIVIND (b. 1973)

ALLSANG (2009) (MIC Forlag) 16'53

For kor, spellemann og to folkesangere (en levende og en død)
Instrumentation: voice (folk singer), violin, choir, tape (folk singer)

- [10] Preludium 1'43
[11] Liksang (etter Odd Mehus, Per Vetthus og Anders Lunde) 2'03
[12] Allsang 3'21
[13] Duo 2'01
[14] Responsorium (etter Gro Heddi Brokke) 3'03
[15] Fragment 3'02
[16] Salme (etter Ola M. Vanberg) 1'23

TRAD. · Arr. Henning Sommerro

- 17 MED JESUS VIL EG FARA 3'25
Religiøs folketone fra Sunnmøre og melodi fra Antwerpen 1540
(WITH JESUS I WILL JOURNEY) (Norsk musikkforlag A/S)

TRAD. · Arr. Henning Sommerro & Grete Pedersen

- 18 BRUREMARSJ FRA VALSØYFJORD/AURE 3'37
(WEDDING MARCH FROM VALSØYFJORD/AURE) (Musikk-Husets Forlag)

TT: 61'38

BERIT OPHEIM VERSTO *folk singer* [3, 6, 7, 9, 10–16, 17, 18]

GJERMUND LARSEN *fiddle* [1, 2, 8, 9, 10–16, 18] / *hardanger fiddle* [7]

THE NORWEGIAN SOLOISTS' CHOIR (DET NORSKE SOLISTKOR)

GRETE PEDERSEN *conductor*

In concert, the Norwegian Soloists' Choir often performs parts of the present programme standing in a circle around the audience. This practice was reproduced during the recording sessions, and the result can be readily appreciated when the disc is played back on an SACD player with a Surround Sound set up.

IN THE LIGHT OF MELANCHOLY

In Norwegian folk music, melancholy is an emotion which shines through, whether the tune is a beautiful wedding march or a lullaby, and whether it accompanies a religious song or a tale of a maiden abducted by trolls. Among the qualities of the music are a vulnerability and fragility which, regardless of the circumstances in which it has been used, impel the performer to approach it with great respect, but also in a consistent and precise manner. It is impossible to hide oneself in a sophisticated wrapping – the music quite simply works better without any make-up.

At the same time, folk music has a playful quality and an immediately engaging form which speak directly to everyone – performers as well as listeners. It thus reminds us of how fragile and transitory our existence is, but also of the power inherent in life, and reinforces that all we can know for certain is what we experience in the present, precisely now.

‘Gebrauchsmusik’

In the folk music tradition, all music has an aim; it has a function. The tunes are made to be danced to, to help a child to fall asleep, or to gather the grazing cattle; or they are intended as prayers, or songs of mourning or celebration. They contain a wealth of emotions, and have been our companions in joy and in grief.

In Norwegian spiritual life the religious folk tunes hold an important place. The Lutheran texts emphasize the meeting of the individual person with God, and were often sung in private. Even when the hymns formed part of a church service or a domestic prayer meeting, they were sung according to individual inclination, with idiosyncrasies in ornamentation and intonation, and with great rhythmic freedom.

There were those who wanted to put an end to this somewhat anarchistic element in the church service, and who called for more discipline and control. But the folk tradition could not be eradicated, and Norway has therefore had two traditions running parallel with each other. On this disc we are attempting to establish a connection with the less official of them.

In *Med Jesus vil eg fara*, arranged by Henning Sommerro, we hear both the individual way of singing and the more regulated four-part setting of this folk tune from the Sunnmøre area on the west coast of Norway, a tune which can also be traced back to Antwerp and the year 1540.

The melody of *Jesus din søte forening å smake* is also from the west of Norway, from Ryfylke, and its text is one of the most important in the country's religious history. This was the song that caused a spiritual awakening in Hans Nielsen Hauge, later known as the father of Norwegian pietism. During the 19th century it was sung at the domestic prayer meetings which were a feature of the Christian lay movement during the 19th century. The present arrangement, which uses the first two verses of the hymn, was made by the organist and composer Knut Nystedt, who was also the first conductor of the Norwegian Soloists' Choir. The hymn's closing verse, *Nådigste Jesus*, is then sung to a different tune, handed down from the folk singer Ragnar Vigdal, and set alongside *Jesus styr du mine tankar* from Østfold county. The south-eastern part of Norway is less rich in folk music, but this tune has given Gunnar Eriksen occasion for an arrangement which allows the individual parts to unfold freely, consistent with the hymn text.

Gjendines Bådnåt is one of Norway's best-known folk tunes. It was used by Edvard Grieg as No. 19 of his piano collection *Norwegian Folk Songs*, Op. 66, after he had heard it sung by the folk singer Gjendine Slålien. This arrangement by Gunnar Eriksson shows inspiration from Cuban music, resulting in a calm, sleep-inducing atmosphere already inherent in the beautiful melody.

Jeg lagde mig så sildig is one of the most mournful of all folk tunes, treating the subject of losing one's true love. Eivind Alnæs has made an unfussy, precise setting.

New folk music

The fiddler Gjermund Larsen has collaborated with the Norwegian Soloists' Choir at several concerts. Besides arranging and performing traditional material, he also composes, incorporating elements from folk music and exploiting his own and rich melod-

ic vein. He is thus a striking example of the movement to revitalize and transmit folk music in Norway. *Polonese*, *Gropen*, *Solbønn* and *Solistvals* are each based on a different type of dance, and are dedicated to the Norwegian Soloists' Choir. In *Solbønn*, the choir setting uses fragments of texts in Swedish and Norwegian from a folk song which exists in both countries.

Eivind Groven is an important figure in Norwegian music. An accomplished exponent of the Hardanger fiddle, he was also the originator of the unique 'pure-tuned organs' which he conceived in the 1930s. His 1964 composition on the ballad *Margjit Hjukse* was pioneering, in that writing for choir and Hardanger fiddle was highly unusual at the time. This dramatic work, in which Groven also uses passages from a fiddle tune from Telemark, tells the story of how the farm girl Margjit meets the Mountain King, is bewitched by him and gives birth to his three children. It belongs to a genre of songs which deal with the subject of young girls disappearing from their homes, either running away with their chosen one, or being abducted by the Mountain King of legends and fairy tales.

The composer Eivind Buene wrote *Allsang* for the Norwegian Soloists' Choir in 2009, also including two folk singers: 'one living and one dead'. He has incorporated the tradition of liksangere ('corpse singers'), folk singers who came to the homes of the recently deceased and sang in the parlour where the coffin stood. Buene has also appropriated the climactic point in Grieg's very last work, *Hvad est du dog skjøn*, Op. 74 No. 4: in *Fragment* he stretches out the chord on the word 'alt' ('all'), letting it lead into the religious folk song *Gud unde oss her at leve så* in a 1960s recording with the folk singer Ola M. Vanberg, then aged 92. The composer regards *Allsang* as a 'work in progress', which may be performed in different versions – the movements included here are just a selection. The title of the work is a Norwegian word combining the two elements 'all' ('all', 'everything') and 'sang' ('song'), one meaning of which is 'communal singing'.

The disc closes with another piece of 'Gebrauchsmusik', namely a wedding march. *Bruremarsj fra Valsøyfjord* lets us once again experience how the joy associated with

the occasion is shot through with an underlying melancholy, apparent in the vocal parts and the fiddle.

© *Grete Pedersen 2010*

I should like to thank Berit, Gjermund, Sondre Bratland and Ragnar Vigdal for their assistance in my search in the intricate landscape of folk music. Thanks also to Eivind Buene and the arranger Gunnar Eriksson, to recording producer Hans Kipfer, and – not least – to the singers of the Norwegian Soloists' Choir.

Det Norske Solistkor (the Norwegian Soloists' Choir) occupies a unique position in the cultural life of Norway. The choir has given over two hundred premières, of which more than a hundred have been of works by Norwegian composers. The choir was established in 1950 by the Norwegian Soloists' Society with the aim of becoming an élite ensemble for performing choral music to the highest possible standard. The choir's first conductor was Knut Nystedt, who led the ensemble for forty years. In 1990 Grete Pedersen took over as conductor, and now holds the position of artistic director of the Norwegian Soloists' Choir.

The members of the Norwegian Soloists' Choir are professionally trained, hand-picked singers, all of whom are potential soloists in their respective genres. The choir engages twenty-six singers on time-limited contracts, a model which allows the number of singers to be varied according to the repertoire of a particular project.

The Norwegian Soloists' Choir performs in Norway and internationally, at venues ranging from concert halls and churches to ballrooms and bus garages. While maintaining a youthful profile and receptiveness to newly written works, the choir at the same time retains a fundament of classical works from the Nordic and international choral repertoire.

The choir's previous recording on BIS, Grieg Choir Music [BIS-SACD-1661], has won widespread acclaim, receiving a number of distinctions from the international music media, including 'Disco Excepcional' (*Scherzo*), Choc du mois (*Le Monde de la musique*), Diapason d'Or (*Diapason*) and 'Empfohlen' (*klassik.com*).

Grete Pedersen is internationally acclaimed for her stylistically assured and musically convincing performances of baroque music, classical repertoire and contemporary music. Through a large number of concerts in Norway and abroad, broadcasts on radio and television as well as CD recordings, she has become one of the most noted and sought-after choral conductors in the Nordic countries. She regularly conducts choirs such as the Netherlands Chamber Choir, and the Netherlands and Swedish Radio Choirs. She is professor in conducting at the Norwegian Academy of Music and also gives numerous masterclasses.

In 1984 Grete Pedersen founded the Oslo Chamber Choir, of which she remained the conductor until 2004. In her work with that ensemble she established a new performance practice with its starting point in the Norwegian traditional singing and in Norwegian folk music. With this choir she was awarded the prize of honour of Norges Korforbund (the Norwegian Choir Association) in 2004. Since 1990 she has been artistic director of the Norwegian Soloists' Choir. In addition to giving a large number of first performances of choral works, she is increasingly engaged in larger productions involving orchestra and choir, for instance with the Norwegian Radio Orchestra, Norwegian Chamber Orchestra and Barokksolistene. In 2010 she was awarded the Norwegian Critics Prize for Music.

Grete Pedersen gained her conducting diploma from the Norwegian Academy of Music in 1988, and has been a pupil of Terje Kvam and Eric Ericson.

Berit Opheim Versto is one of today's foremost female folk singers in Norway, working extensively with the music from Voss, her birthplace, and the surrounding region of Vestlandet. She also received a classical training at the Bergen Music Conservatory and at the Norwegian Academy of Music in Oslo. In Norway Berit Opheim has played an important part in passing on and renewing traditional music. She has worked with a wide range of musicians and composers in different genres, and appears on a number of recordings. Berit Opheim is also in demand as a teacher.

In 2008 **Gjermund Larsen** was the first person ever to graduate with a diploma in folk music and violin from the Norwegian Academy of Music in Oslo. His musical point of departure is the folk music of the central parts of Norway, in particular that of his birthplace Verdal and the tradition passed on by the fiddler Hilmar Alexandersen (1903–93) from Steinkjer. He has performed as a soloist with the Norwegian Radio Orchestra, Trondheim Symphony Orchestra and the Trondheim Soloists, and tours with his own Gjermund Larsen Trio, the string ensemble Majorstuen and the sextet Christian Wallumrød Ensemble. In 2008 he received a Norwegian Grammy for best folk music release with the disc ‘Ankomst’ (‘Arrival’).

I MELANKOLIENS LYS

I folkemusikken er melankolien en følelse som skinner klart – enten folketonen handler om en vakker bryllupsmarsj, om kvinnen som ble bergtatt, eller er en religiøs folketone eller båsull. Uavhengig av de ytre rammene musikken er blitt brukt i, finnes det en sårbarhet og en skjørhet i den som gjør at utøverne må møte musikken med ærbødighet, men også konsist og renskårent. Her er det ikke mulig å skjule seg i en sofistikert innpakning. Denne musikken egner seg rett og slett best uten sminke.

Folkemusikken har samtidig en lekenhet og en umiddelbart henvendende form som utfordrer enhver – enten man er utøver eller lytter. Slik minner den oss både om livets skjørhet og forgjengelighet, men også om kraften i vår eksistens og om at det eneste vi vet sikkert er hva vi opplever i øyeblikket, akkurat nå.

Bruksmusikk

I folkemusikalsk praksis har musikk en hensikt – en funksjon. Tonene er skapt for å danse til, eller noen ganger for å få et barn til å sove eller for å kalle på kyra – andre ganger som bønner og klagesanger, eller til bryllupsfeiring. De bærer i seg et vell av følelser, og har fulgt mennesker i glede og sorg.

De religiøse folketonene har en viktig plass i norsk åndelig liv. De protestantiske tekstene poengterer det ene menneskets møte med Gud, og ble ofte sunget alene i lønnkammeret. Også når salmene ble sunget i gudstjenester eller på husmøter ble de sunget med en individuell tilnærming, med egne ornamenter og intonasjon, og med stor rytmisk frihet.

Noen ville ha en slutt på dette lett anarkistiske innslaget i gudstjenestene, og mante til mer orden og kontroll, altså for et strengere regime og for større taktfasthet. Men tradisjonen lot seg ikke utrydde. Slik har vi hatt to parallellt løpende tradisjoner, der vi ved denne anledningen prøver å knytte an til den mindre offisielle.

I sangen *Med Jesus vil eg fara* hører vi både den individuelle syngemåten og det mer ordnede firstemte arrangementet i Henning Sommerros bearbeidelse av denne folketonen fra Sunnmøre, som også kan spores tilbake til Antwerpen 1540.

Melodien til *Jesus din søte forening å smake* er hentet fra Vestlandet, fra Ryfylke, og teksten er av de viktigste i norsk religiøs historie. Det var denne sangen som førte pietismens far i Norge, Hans Nielsen Hauge, til en religiøs oppvåkning og den ble siden brukt på religiøse husmøter i norsk legmannsbevegelse på 1800-tallet. Det Norske Solistkors første dirigent; organisten og komponisten Knut Nystedt har laget dette arrangementet over de to første versene av salmen. Det siste verset, *Nådigste Jesus*, blir så sunget på en annen melodi i tradisjon etter Ragnar Vigdal, og blir sammenstilt med *Jesus styr du mine tankar*. Den sør-østlige delen av Norge har ikke så mye folkemusikk, men i denne tonen fra Østfold har Gunnar Eriksson laget et arrangement som lar enkeltstemmer utfolde seg fritt i tråd med innholdet i teksten.

Gjendines Bådnålt er en av de mest kjente norske folketonene. Den ble brukt av Edvard Grieg, opus 66 nr. 19 etter at han hadde hørt den sunget av kvæderen Gjendine Slålien. I dette arrangementet av Gunnar Eriksson hører vi inspirasjonen fra cubansk musikk. Det skaper en rolig, søvndyssende atmosfære som hviler i den vakre melodien.

Jeg lagde mig så sildig er en av de mest sorgtunge folkevisene, og handler om å miste sin elskede. Eivind Alnæs har laget et enkelt og presist arrangement.

Nye folketoner

Felespilleren Gjermund Larsen har samarbeidet med Det Norske Solistkor på en rekke konserter. I tillegg til å arrangere tradisjonsmusikk og fremføre den, skriver han også sin egen musikk hvor han bruker elementer fra folkemusikken og drar veksler på sin rike melodiske åre. Slik er han på en markant måte med på å fornye og videreføre folkemusikken i Norge. *Polonese*, *Gropen*, *Solbønn* og *Solistvals* er basert på ulike dansearter, og tilegnet Det Norske Solistkor. I *Solbønn* høres tekstfragmenter fra den svenske og den norske varianten av folkevisen *Limu, limu, lima*.

Eivind Groven er en viktig komponist i norsk musikkliv. Han var selv en habil hardingfelespiller og var også mannen bak de unike renstemte orglene bygd på 1930-tallet. Komposisjonen over balladen *Margjit Hjukse* fra 1964 var et banebrytende verk.

Å skrive for kor og hardingfele var den gang uvanlig. I dette dramatiske verket der Groven også bruker deler av en hardingfeleslått fra Telemark, følger vi historien om hvordan Margjit møter Bergekongen, blir forhekset av ham og føder ham tre barn. Bergtakingsballadene forteller om unge jenter som forsvant, enten de rømte hjemmefra med sin utkårede eller ble bortført av den myteomspunnede Bergekongen.

Komponisten Eivind Buene skrev *Allsang* i 2009 for Det Norske Solistkor, for spellemann og to folkesangere – én levende og én død. Han har trukket inn tradisjonen med liksangere, sangere som kom hjem til de etterlatte og sang, der kisten sto i beste-stova. Buene har også forsynt seg av høydepunktet i Edvard Griegs aller siste verk *Hvad est du dog skjøn* op. 74 nr. 4: i *Fragment* strekker han ut akkorden på ordet ”alt”, og lar den munne ut i den religiøse folketonen Gud unde oss her at leve så i et opptak fra 60-tallet med den da 92-årige kvederen Ola M. Vanberg. Komponisten betrakter *Allsang* som ett ”work in progress”, som kan fremføres i ulike versjoner – de satsene som er spilt inn her er et utvalg.

Platen avsluttes med et annet stykke bruksmusikk, *Bruremarsj fra Valsøyfjord* – i bryllupsgleden hører vi igjen hvordan melankoliens varhet skinner gjennom stemmer og felespill.

© Grete Pedersen 2010

Takk til Berit, Gjermund, Sondre Bratland og Ragnar Vigdal som har hjulpet meg å finne frem i folke-musikkens underfundige landskap. Takk også til Eivind Buene og arrangøren Gunnar Eriksson. Og til produsent Hans Kipfer, og – ikke minst – til sangerne i Det Norske Solistkor.

Det Norske Solistkor har en unik posisjon i norsk kulturliv. Koret har gitt over to hundre urframføringer, der over hundre verker er av norske komponister. Det Norske Solistkor ble etablert i 1950 av Norsk Solistforbund med det formål å være et elite-ensemble med de høyeste kunstneriske mål for framføring av kormusikk. Korets første dirigent var Knut Nystedt som ledet koret i 40 år. I 1990 overtok Grete Pedersen som dirigent, og hun er fortsatt engasjert som kunstnerisk leder for Det Norske Solistkor.

Sangerne i Det Norske Solistkor er høyt utdannede, håndplukkede utøvere som alle er potensielle solister i ulike sjangere. Koret har engasjert 26 sangere på åremålskontrakter og varierer antallet sangere i besetningen alt etter hvilken musikk som skal fremføres. Det Norske Solistkor gjør konserter i inn- og utland, i konsertsaler og kirker, ballsaler og bussgarasjer. Det er stadig ungt og søkende, med et våkent øre for nyskrevet musikk og mot til å sette den på repertoaret. Samtidig er koret fundert på klassikere i den nordiske og internasjonale korlitteraturen.

Korets første innspilling på BIS, *Edvard Grieg Choir Music* [BIS-SACD-1661], fikk svært god mottakelse og har oppnådd flere utmerkelser i internasjonal musikkpresse, blant andre "Disco Excepcional" (*Scherzo*), "Choc du mois" (*Le Monde de la musique*), "Diapason d'Or" (*Diapason*) og "Empfohlen" (*klassik.com*).

Grete Pedersen er internasjonalt anerkjent for sine stilsikre og musikalsk overbevisende fremføringer innenfor barokkmusikk, klassisk repertoar og samtidsmusikk. Gjennom utstrakt konsertvirksomhet nasjonalt og internasjonalt, radioopptak, TV-opptak og plateinnspillinger er hun blitt en av Nordens mest markante og ettertraktede dirigenter. Hun gjestedirigerer jevnlig kor som Nederlands Kamerkoor, Sveriges Radiokör, Nederlands Radiokor. Hun er professor i dirigering ved Norges Musikkhøgskole, og har også en omfattende virksomhet som leder av Masterclasses.

I 1984 startet Grete Pedersen Oslo kammerkor, som hun dirigerte frem til 2004. Med dem skapte hun en ny oppføringspraksis med utgangspunkt i norsk kvedetradisjon og norsk folkemusikk. Med dette koret mottok hun Norges Korforbunds Ærespris 2004. Grete Pedersen har vært kunstnerisk leder for Det Norske Solistkor siden 1990. I tillegg til en omfattende rekke urfremføringer, har hun i økende grad konsentrert seg om større produksjoner med kor og orkestre som for eksempel Kringkastingsorkestret, Det norske kammerorkester og Barokksolistene. I 2010 ble hun tildelt Musikkritikerprisen.

Grete Pedersen har diplomeksamen i dirigering fra Norges Musikkhøgskole 1988, og har studert med Terje Kvam og Eric Ericson.

Berit Opheim Versto er en av de fremste kvinnelige vokalistene i Norge i dag. Hun har særlig arbeidet med norsk folkemusikk, i hovedsak musikk fra Vestlandet og hjembygda Voss. Hun har også klassisk utdanning fra Bergen Musikkonservatorium og Norges Musikkhøgskole. Berit Opheim har vært sentral i å formidle og fornye tradisjonsmusikk. Hun har samarbeidet med musikere og komponister i spennet fra Per H. Indrehus, Nils Økland og Karl Seglem til Lasse Thoresen og Ragnhild Berstad. Berit Opheim har medvirket på en rekke ulike innspillinger og blir hyppig benyttet som lærer.

Gjermund Larsen ble den første til å avlegge diplomeksamen i folkemusikk på fiolin ved Norges Musikkhøgskole i Oslo våren 2008. Hans musikalske utgangspunkt er tradisjonsmusikken fra hjemstedet Verdal, og etter felespilleren Hilmar Alexandersen (1903–1993) fra Steinkjer. Han har vært solist med Kringkastingsorkestret, Trondheim Symfoniorkester og TrondheimSolistene, og turnerer med grupper som Gjermund Larsen trio, Majorstuen og Christian Wallumrød Ensemble. I 2008 mottok han Spellemannprisen i folkemusikk for albumet ”Ankomst”.

IM LICHT DER MELANCHOLIE

In der norwegischen Volksmusik ist die Melancholie immer deutlich spürbar, ob das Stück nun ein schöner Hochzeitsmarsch, ein Wiegenlied oder ein religiöses Lied ist oder von einem Mädchen erzählt, das von Trollen entführt wurde. Unabhängig von dem äußeren Rahmen, in dem die Musik zum Klingen gebracht wird, gibt es in ihr eine Verletzlichkeit und Zerbrechlichkeit, die die Musiker veranlasst, ihr mit Ehrfurcht, mit Sorgfalt und Bescheidenheit zu begegnen. Hier ist es unmöglich, sich hinter einer komplizierten Verpackung zu verstecken; diese Musik klingt ohne Make-Up schlicht und einfach am besten.

Gleichzeitig findet man in der Volksmusik eine Verspieltheit und eine unmittelbar einnehmende Form, die jeden anspricht – ob man nun Musiker oder Zuhörer ist. So erinnert sie uns sowohl an die Fragilität und die Vergänglichkeit als auch an die Kraft in unserem Leben und daran, dass das einzige, dessen wir uns wirklich sicher sein können, der Augenblick, das Hier und Jetzt ist.

Gebrauchsmusik

In der volksmusikalischen Praxis steckt hinter der Musik eine Absicht – eine Funktion. Die Lieder wurden erschaffen, um zu ihnen zu tanzen, um ein Kind zum Schlafen zu bringen und um Kuhherden zusammen zu treiben – oder aber, um sie als Gebete, bei einer Trauerfeier oder einem Hochzeitsfest zu singen. Sie tragen eine Fülle an unterschiedlichen Emotionen in sich und haben die Menschen von jeher in guten wie in schlechten Zeiten begleitet. Religiöse Volkslieder nehmen einen wichtigen Platz im geistlichen Leben Norwegens ein. Die protestantischen Texte heben die Begegnung des Einzelnen mit Gott hervor und wurden oft allein im stillen Kämmerlein gesungen. Auch wenn die Psalmen im Gottesdienst oder in häuslichen Gebetskreisen gesungen wurden, geschah dies mit einer individuellen Note, mit eigener Ornamentierung und Intonation und großer rhythmischer Freiheit.

Es gab einige, die diesem leicht anarchistischen Einschlag im Gottesdienst ein Ende bereiten wollten und für mehr Ordnung und Kontrolle plädierten. Aber die

Tradition ließ sich nicht unterdrücken. Daher gab es in Norwegen zwei nebeneinander existierende Traditionen. Mit dieser Aufnahme versuchen wir, an die weniger offizielle der beiden anzuknüpfen.

In *Med Jesus vil eg fara*, einem Volkslied aus Sunnmøre an der norwegischen Westküste, hören wir sowohl die individuelle Art zu singen als auch einen „geordneten“ vierstimmigen Satz in Henning Sommerros Bearbeitung. Die Wurzeln dieses Liedes können bis in das Antwerpen des Jahres 1540 zurückverfolgt werden.

Die Melodie zu *Jesus din søte forening å smake* stammt auch aus dem westlichen Norwegen, aus Ryfylke. Der Text gehört zu den wichtigsten in der religiösen Geschichte Norwegens. Dieses Lied führte bei dem Vater des norwegischen Pietismus, Hans Nielsen Hauge, zu einem religiösen Erwachen und wurde im Rahmen von religiösen Hauskreisen in der norwegischen christlichen Laienbewegung des 19. Jahrhunderts gesungen. Unser Arrangement, in dem die ersten beiden Strophen des Psalms verwendet werden, stammt von dem Organisten und Komponisten Knut Nystedt, der auch der erste Dirigent des Norwegischen Solistenchores war. Die letzte Strophe, *Nådigste Jesus*, wird mit einer anderen Melodie gesungen, die von Ragnar Vigdal überliefert wurde, und leitet das nächste Lied, *Jesus styr du mine tankar*, ein. Im südöstlichen Teil Norwegens entstand nicht so viel Volksmusik, aber dieses Lied aus der Provinz Østfold gab Gunnar Eriksson die Möglichkeit für ein Arrangement, das den einzelnen Stimmen erlaubt, sich in Übereinstimmung mit dem Text frei zu entfalten.

Gjendines Bådnål ist eines der bekanntesten norwegischen Volkslieder. Edvard Grieg bearbeitete es für Klavier für die *Norwegischen Volksweisen* op. 66 (Nr. 19), nachdem er es von der Volksliedsängerin Gjendine Slålien gehört hatte. In der vorliegenden Bearbeitung von Gunnar Eriksson hören wir Anklänge an kubanische Musik. Dies bewirkt eine beruhigende, in den Schlaf wiegende Atmosphäre, die auch schon der wunderschönen Melodie innewohnt.

Jeg lagde mig så sildig, eines der traurigsten Volkslieder überhaupt, handelt von dem Verlust der wahren Liebe. Hier erklingt es in einer schlichten, schnörkellosen Bearbeitung von Eivind Alnæs.

Neue Volksmusik

Der Geiger Gjermund Larsen hat in mehreren Konzerten mit dem Norwegischen Solistenchor zusammengearbeitet. Neben dem Arrangieren und Aufführen traditionell überlieferter Musik komponiert er auch selbst, wobei er Elemente aus der Volksmusik verwendet und aus seinem eigenen melodischen Einfallsreichtum schöpft. So ist er ein markantes Beispiel dafür, wie die Volksmusik in Norwegen erneuert und weitergeführt wird. *Polonese*, *Gropen*, *Solbønn* und *Solistvals* basieren auf verschiedenen Tanzarten und sind dem Norwegischen Solistenchor gewidmet. In *Solbønn* sind Textfragmente eines Volksliedes zu hören, das in Schweden und Norwegen zu Hause ist (*Limu, limu, lima*).

Eivind Groven war ein bedeutender norwegischer Komponist. Er war selbst ein ausgezeichnete Hardangerfiedel-Spieler und außerdem Initiator der einzigartigen „rein gestimmten“ Orgeln, die in den 1930er Jahren gebaut wurden. Seine Komposition aus dem Jahr 1964 über die Ballade *Margjit Hjukse* war ein Pionierwerk – für Chor und Hardangerfiedel zu schreiben, war zu der Zeit sehr ungewöhnlich. In diesem dramatischen Werk, in dem Groven auch Teile eines Geigenstücks aus der Telemark verwendet, erfahren wir die Geschichte von Margjit, die dem Bergkönig begegnet, von ihm verzaubert wird und seine drei Kinder zur Welt bringt. Es gehört zu einem Genre von Liedern, die erzählen, wie junge Mädchen von zu Hause verschwinden; entweder laufen sie mit ihrem Geliebten davon, oder sie werden vom sagenumwobenen Bergkönig entführt.

Der Komponist Eivind Buene schrieb *Allsang* 2009 für den Norwegischen Solistenchor und zwei Folksänger – „einen lebenden und einen toten“. Er bezog sich auf die Tradition der „liksangere“ („Leichensänger“), Sänger, die das Heim der kürzlich Verstorbenen besuchten und in dem Zimmer, in dem der Sarg stand, sangen. Buene hat sich auch des Höhepunkts aus Edvard Griegs letztem Werk *Hvad est du dog skjøn* op. 74 Nr. 4 bedient: In *Fragment* dehnt er den Akkord auf dem Wort „alt“ („alles“) aus und lässt ihn in das religiöse Volkslied *Gud unde oss her at leve så* münden, in einer Aufnahme aus den 1960er Jahren mit dem damals 92-jährigen Folksänger Ola M.

Vanberg. Der Komponist betrachtet *Allsang* als ein „work in progress“, das auf verschiedene Weisen aufgeführt werden kann – die Sätze, die hier eingespielt wurden, sind nur eine Auswahl.

Die Aufnahme endet mit einem weiteren Stück „Gebrauchsmusik“, einem Hochzeitsmarsch. In *Bruremarsj fra Valsøxfjord* können wir wieder die Melancholie wahrnehmen, die durch Gesang und Geigenspiel hindurchschimmert.

© **Grete Pedersen 2010**

Ich danke Berit, Gjermund, Sondre Bratland und Ragnar Vigdal für ihre Unterstützung auf meiner Reise durch die rätselhafte Landschaft der Volksmusik. Dank auch an Eivind Buene und den Arrangeur Gunnar Eriksson, an den Produzenten Hans Kipfer und – nicht zuletzt – an die Sängerinnen und Sänger des Norwegischen Solistenchores.

Det Norske Solistkor (Der Norwegische Solistenchor) nimmt im norwegischen Kulturleben eine Sonderstellung ein. Der Chor hat bisher über 200 Uraufführungen gegeben, davon über hundert von norwegischen Komponisten. Gegründet 1950 vom Norwegischen Solistenverband hatte man das Ziel, ein Eliteensemble mit höchstem künstlerischen Anspruch zu sein. Sein erster Dirigent, Knut Nystedt, leitete den Chor über 40 Jahre. 1990 übernahm Grete Pedersen das Dirigentenpult und ist seitdem künstlerische Leiterin des Ensembles. Die Sänger des Norwegischen Solistenchores sind alle gut ausgebildete, handverlesene Musiker und potentielle Solisten der unterschiedlichsten Genres. Der Chor hat 26 mit Zeitverträgen angestellte Sänger, welches eine flexible Besetzung und eine variierende Anzahl Sänger je nach Art der Musik, die aufgeführt werden soll, ermöglicht.

Der Norwegische Solistenchor gibt Konzerte im In- und Ausland in so verschiedenen Konzertsälen wie Kirchen, Ballsälen und Busgaragen. Er ist ein ständig junges Ensemble mit einem Ohr für neukomponierte Musik und dem Mut, diese in sein Repertoire aufzunehmen. Gleichzeitig aber ist der Chor in der klassischen nordischen und internationalen Chorliteratur wohl beheimatet.

Die erste Aufnahme des Chores für BIS, Chorwerke von Edvard Grieg [BIS-SACD-1661], hat eine breite Zuhörerschaft begeistert und eine Reihe von Auszeichnungen von der internationalen Musikpresse erhalten, u.a. „Disco Excepcional“ (*Scherzo*), Choc du mois (*Le Monde de la Musique*), Diapason d'Or (*Diapason*) und „Empfohlen von klassik.com“.

Grete Pedersen ist international für ihre stilsicheren und musikalisch überzeugenden Aufführungen von Barockmusik, klassischem Repertoire und Neuer Musik anerkannt. Durch ihre weit reichende Konzerttätigkeit im In- und Ausland sowie Einspielungen für Rundfunk, Fernsehen und auf CD zählt sie zu den gefragtesten und bedeutenden Dirigenten Skandinaviens. Sie leitet regelmäßig renommierte Chöre wie den Niederländischen Kammerchor und die Chöre des Niederländischen und Schwedischen Rundfunks. Sie ist Professorin für Dirigieren an der Norwegischen Musikakademie und gibt auch zahlreiche Meisterkurse.

1984 gründete Grete Pedersen den Osloer Kammerchor, den sie bis 2004 leitete. Zusammen mit diesem Ensemble schuf sie eine Aufführungspraxis mit Ausgangspunkt in der norwegischen Gesangstradition und Volksmusik und nahm im Jahre 2004 den Ehrenpreis des Norwegischen Chorverbandes entgegen. Seit 1990 ist sie Künstlerische Leiterin des Norwegischen Solistenchores. Neben zahlreichen Uraufführungen von Chorwerken setzt sie sich zunehmend auch für größere Produktionen mit Chor und Orchester ein, z.B. mit dem NRK Radio-Orchester, dem Norwegischen Kammerorchester und Barokksolistene. 2010 wurde sie mit dem Norwegischen Kritikerpreis für Musik ausgezeichnet.

Grete Pedersen hat bei Terje Kvam und Eric Ericson studiert und erhielt ihr Dirigentendiplom von der Norwegischen Musikhochschule 1988.

Berit Opheim Versto ist eine der besten Folksängerinnen Norwegens, die sich intensiv mit der Musik aus Voss, ihrem Geburtsort, und der angrenzenden Region Vestlandet beschäftigt. Sie erhielt eine klassische Ausbildung am Konservatorium in

Bergen und an der Norwegischen Musikakademie in Oslo. In Norwegen spielt Berit Opheim eine wichtige Rolle bei der Überlieferung und Weiterentwicklung traditioneller Musik. Sie hat mit vielen verschiedenen Musikern und Komponisten in unterschiedlichen Genres zusammen gearbeitet und ist auf einigen Aufnahmen zu hören. Sie ist auch als Lehrerin sehr gefragt.

Im Jahr 2008 war **Gjermund Larsen** der erste Student an der Norwegischen Musikakademie in Oslo, der sein Studium mit einem Diplom in Volksmusik und Violine abschloss. Sein musikalischer Ausgangspunkt ist die Volksmusik Mittelnorwegens, besonders seines Geburtsortes Verdal, und die Tradition, die von dem Geiger Hilmar Alexandersen (1903–93) aus Steinkjer überliefert wurde. Als Solist ist Gjermund Larsen mit dem Orchester des Norwegischen Rundfunks, dem Trondheimer Symphonieorchester und den Trondheimer Solisten aufgetreten. Mit seinem Gjermund Larsen Trio, dem Streicherensemble Majorstuen und dem Sextett Christian Wallumrød Ensemble unternimmt er Konzertreisen. 2008 erhielt er für seine CD „Ankomst“ („Ankunft“) einen norwegischen Grammy für die beste Volksmusik-Aufnahme.

A LA LUMIÈRE DE LA MÉLANCOLIE

Dans la musique folklorique norvégienne, la mélancolie est un sentiment très clair – que la chanson traite d’une belle marche nuptiale ou d’une femme enlevée par des trolls dans la montagne, qu’elle soit de nature religieuse ou une berceuse. Indépendamment du cadre dans lequel la musique a été moulée, elle montre une vulnérabilité et une fragilité qui forcent les exécutants à l’aborder avec beaucoup de soin mais aussi avec logique et précision. Il est impossible ici de se cacher derrière un emballage raffiné. Cette musique n’a que faire d’un maquillage.

L’enjouement et l’attrait de la musique folklorique parlent directement à tout le monde – exécutants aussi bien qu’auditeurs. Elle nous rappelle ainsi la brièveté et la fugacité de la vie mais aussi l’énergie dans notre existence et l’expérience du moment présent, seule chose que nous pouvons connaître avec certitude.

« Gebrauchsmusik »

Dans la tradition folklorique, toute musique a un but – et une fonction. Les mélodies sont faites pour la danse, pour aider un enfant à s’endormir ou pour rassembler le bétail – d’autres fois pour prier et pleurer ou pour célébrer des noces. La musique déborde d’une richesse d’émotions et accompagne l’homme dans ses joies comme dans ses peines.

Les mélodies religieuses occupent une place importante dans la vie spirituelle norvégienne. Les textes protestants soulignent la rencontre de l’individu avec Dieu et furent souvent chantés en privé dans une chambre. Chantés aussi dans un office à l’église ou lors de rencontres domestiques, les cantiques gardaient souvent une touche personnelle, des ornements et une intonation propres et une grande liberté rythmique.

Certaines personnes ont voulu mettre fin à cet élément légèrement anarchiste dans les offices et demandèrent plus de discipline et de contrôle. Mais la tradition populaire ne pouvait pas être effacée et c’est pourquoi la Norvège garde deux traditions parallèles. Nous essayons ici de faire un lien avec la moins officielle des deux.

Dans *Med Jesus vil eg fara*, dans un arrangement de Henning Sommerro, nous

entendons la manière personnelle de chanter et l'arrangement plus ordonné à quatre voix de cet air folklorique de la région de Sunnmøre dans l'ouest de la Norvège, un air qui peut être retracé aussi loin qu'Anvers et l'année 1540.

La mélodie de *Jesus din søte forening å smake* provient de la région de Vestlandet, de Ryfylke et le texte est l'un des plus importants de l'histoire religieuse norvégienne. Ce cantique éveilla la conscience religieuse de Hans Nielsen Hauge, père du piétisme en Norvège ; il fut ensuite chanté lors des rassemblements religieux domestiques dans le cadre du mouvement chrétien laïque norvégien au 19^e siècle. Le premier chef du Norske Solistkor (Chœur des Solistes de Norvège), l'organiste et compositeur Knut Nystedt, a arrangé les deux premiers versets du cantique. La dernière strophe, *Nådigste Jesus*, est ensuite chantée sur une autre mélodie suivant la tradition de Ragnar Vidgal, et conjuguée avec *Jesus styr du mine tankar*. Le sud-est de la Norvège n'a pas tellement de musique folklorique mais Gunnar Eriksson a eu l'occasion de faire un arrangement de cet air qui permet aux parties de couler librement, en harmonie avec le texte.

Gjendines Bådnlåt est l'un des airs folkloriques norvégiens les mieux connus. Après avoir entendu Gjendine Slålien le chanter, Edvard Grieg s'en servit dans ses pièces pour piano *Chansons populaires norvégiennes* opus 66 no 19. Cet arrangement de Gunnar Eriksson révèle des accents de la musique cubaine pour arriver à l'atmosphère calme, propice au sommeil déjà inhérente à la ravissante mélodie.

L'un des airs folkloriques les plus tristes, *Jeg lagde mig så sildig*, traite de la perte du véritable amour. Il est chanté ici dans un arrangement aussi simple que précis d'Eivind Alnæs.

Nouvelle musique folklorique

Le violoniste populaire Gjermund Larsen a joué avec le Chœur des Solistes de Norvège lors de plusieurs concerts. En plus d'arranger et de jouer de la musique traditionnelle, il compose des œuvres où il utilise des éléments de la musique folklorique et exploite la richesse de son propre talent mélodique. Il est ainsi un exemple frappant du

mouvement de revitalisation et de transmission de la musique folklorique en Norvège. *Polenese, Gropen, Solbønn* et *Solistvals* sont tous des morceaux basés sur un type différent de danse et sont dédiés au Chœur des Solistes de Norvège. Dans *Solbønn*, l'arrangement pour chœur utilise des fragments de textes en suédois et en norvégien d'une chanson folklorique qui existe dans les deux pays.

Eivind Groven occupe une place importante dans la vie musicale norvégienne. Excellent au violon de Hardanger, il fut aussi le père des orgues uniques «à l'intonation pure» qu'il conçut dans les années 1930. Sa composition de 1964 sur la ballade *Margjit Hjukse* était une innovation car les pièces pour chœur et violon de Hardanger étaient rares en ce temps-là. Cette œuvre dramatique, où Groven utilise aussi des passages d'un air de violon de Telemark, raconte l'histoire de la jeune fermière Margjit qui rencontre le Roi de la Montagne, est ensorcelée par lui et donne naissance à ses trois enfants. Elle appartient au genre de chansons traitant de jeunes filles qui disparaissent de chez elles, soit qu'elles s'enfuient avec leur amoureux ou qu'elles soient enlevées par le Roi de la Montagne des légendes et contes de fées.

Le compositeur Eivind Buene écrit *Allsang* pour le Chœur des Solistes de Norvège, un violoneux et deux chanteurs de folklore – un vivant et un mort. Il y a incorporé la tradition des *liksangere* («chanteurs de veilles mortuaires»), des chanteurs populaires qui venaient à la maison où il y avait un mort et chantaient au parloir où le cercueil était exposé. Buene a aussi arrangé le sommet de la toute dernière œuvre de Grieg, *Hvad est du dog skjøn* op. 74 no 4 : dans *Fragments*, il étend l'accord sur le mot «alt» («tout»), qui mène à la chanson folklorique religieuse *Gud unde oss her at leve* sâ dans un enregistrement des années 1960 avec le chanteur populaire Ola M. Vanberg âgé alors de 92 ans. Le compositeur considère *Allsang* comme une «œuvre en progrès» qui peut être exécutée dans différentes versions – les mouvements inclus ici ne sont qu'une sélection. Le titre de l'œuvre est un mot norvégien combinant les deux éléments «all» («tout/e») et «sang» («chant/chanson»), ce qui veut dire «chant en commun».

Le disque se termine avec une autre pièce de «Gebrauchsmusik», soit une marche nuptiale. *Bruremarsj fra Valsøyjord* nous laisse encore une fois voir que la joie asso-

ciée à l'événement est teintée d'une mélancolie sous-jacente apparente dans les parties vocales et au violon.

© **Grete Pedersen 2010**

Mes remerciements à Berit, Gjermund, Sondre Bratland et Ragnar Vågdaal pour leur aide et leur compagnie dans mon voyage dans le paysage énigmatique de la musique folklorique. Merci aussi à Eivind Buene et l'arrangeur Gunnar Eriksson, au réalisateur Hans Kipfer et – surtout – aux chanteurs du Chœur des Solistes de Norvège.

Det Norske Solistkor [Le Chœur des Solistes de Norvège] occupe une position unique dans la vie culturelle norvégienne. Le chœur a donné plus de deux cents créations mondiales dont plus de 100 œuvres de compositeurs norvégiens. Det Norske Solistkor fut fondé en 1950 par l'Association norvégienne de solistes dans le but de former un ensemble élitiste visant au plus haut niveau artistique d'exécution de musique chorale. Son premier chef fut Knut Nystedt qui occupa ce poste pendant 40 ans. En 1990, Grete Pedersen prit la relève et elle est toujours directrice artistique du Norske Solistkor. Les chanteurs du Norske Solistkor possèdent une longue formation et sont choisis parmi de potentiels solistes dans différents genres. Le chœur a engagé 26 chanteurs dans un contrat d'un an. La composition de la formation est donc flexible ; on peut y varier le nombre de chanteurs d'après la musique choisie.

Det Norske Solistkor donne des concerts dans son pays et à l'étranger, dans des salles de concerts et dans des églises, dans des salles de bal et dans des garages d'autobus. Il est toujours jeune et en recherche, une oreille ouverte à la musique nouvelle et prêt à élargir son répertoire. L'ensemble repose néanmoins sur les classiques de la littérature chorale nordique et internationale.

Le disque BIS précédent du chœur, *Grieg Choir Music* [BIS-SACD-1661], s'est fait remarquer partout et a reçu des distinctions des médias internationaux de la musique, dont « Disco Excepcional » (*Scherzo*), Choc du mois (*Le Monde de la musique*), Diapason d'Or (*Diapason*) et « Empfohlen » (*klassik.com*).

Grete Pedersen est renommée mondialement pour ses exécutions pures et convaincantes de musique baroque, du répertoire classique et de la musique contemporaine. Grâce à de nombreux concerts nationaux et internationaux, des émissions de radio et de télévision et des disques, elle est devenue l'un des chefs les plus remarquables et recherchés du Nord. Parmi les ensembles qu'elle dirige régulièrement, nommons le Chœur de Chambre des Pays-Bas ainsi que les chœurs de la Radio des Pays-Bas et de la Suède. Elle est professeur de direction à l'Académie Norvégienne de Musique et elle donne de nombreux cours de maître.

Grete Pedersen fonda en 1984 le Chœur de chambre d'Oslo qu'elle dirigea jusqu'en 2004. Elle établit avec lui une nouvelle pratique d'exécution fondée sur la tradition du chant traditionnel norvégien et de la musique populaire norvégienne. Le chœur de chambre d'Oslo et Grete Pedersen reçurent le Prix d'honneur de l'Association chorale de la Norvège en 2004. Grete Pedersen est directrice artistique du Chœur des Solistes de Norvège depuis 1990. En plus de donner un grand nombre de créations d'œuvres chorales, elle est de plus en plus engagée dans de grandes productions avec chœur et orchestre dont l'Orchestre de la Radio Norvégienne, l'Orchestre de Chambre Norvégien et Barokksolistene. Grete Pedersen obtint son diplôme en direction au Conservatoire national de la Norvège en 1988 et elle a étudié avec Terje Kvam et Eric Ericson.

Berit Opheim Versto est l'une des meilleures chanteuses de folklore en Norvège ; elle travaille énormément avec la musique de Voss, sa ville natale, et de la région environnante de Vestlandet. Elle a aussi fait des études classiques de musique au conservatoire de musique de Bergen et à l'Académie Norvégienne de Musique à Oslo. En Norvège, Berit Opheim a joué un rôle important en transmettant et en renouvelant la musique traditionnelle. Elle a travaillé avec de nombreux musiciens et compose dans des genres différents en plus de faire des disques. Berit Opheim est aussi très demandée pour enseigner.

En 2008, **Gjermund Larsen** fut le premier étudiant à obtenir un diplôme en musique folklorique et violon à l'Académie Norvégienne de musique à Oslo. Son point de départ fut la musique folklorique du centre de la Norvège, en particulier celle de son lieu de naissance, Verdal, et la tradition poursuivie par le violoneux Hilmar Alexandersen (1903–93) de Steinkjer. Il a joué en soliste avec l'Orchestre de la Radio Norvégienne, l'Orchestre Symphonique de Trondheim et les Solistes de Trondheim ; il fait des tournées avec son propre Trio Gjermund Larsen, l'ensemble à cordes Majorstuen et le sextuor Ensemble Christian Wallumrød. En 2008, il reçut un Grammy norvégien pour la meilleure sortie de musique folklorique avec le disque « Ankomst » (« Arrivée »).

3 GJENDINES BÅDNLÅT

Barnet legges i vuggen ned
stundom greder og stundom ler
Barnet legges i vuggen ned
stundom greder og stundom ler

Sove nu
Sove nu
i Jesu navn
Jesus bevare barnet

Min mor hun tok meg på sitt fang
danse med meg frem og tilbake
Min mor hun tok meg på sitt fang
danse med meg frem og tilbake

Danse så
med de små
Danse så
så skal barnet danse

Text: Per Mathisson Offvid

4 JEG LAGDE MIG SÅ SILDIG

Jeg lagde mig så sildig, alt sent om en kveld
Jeg visste ingen kvide til at have.
Så kom der da bud i fra kjæresten min;
Jeg måtte til henne vel fare.

Ingen har man elsket over henne.
Så ganger jeg mig ut i høien loft,
Som jeg pleiet vant til at gjøre.
Der stander de jomfruer alt ut i flokk,
og klæder min kjærest til døde.

Ingen har man elsket over henne.
Så gikk jeg mig ut på grønne eng,
der hørte jeg de klokker at ringe.
Ei annet jeg visste, ei annet jeg fornå,
enn hjertet i brystet vilde springe.
Ingen har jeg elsket over henne.

Text: trad.

GJENDINE'S LULLABY

The child is laid in the cradle
It sometimes cries, sometimes laughs
The child is laid in the cradle
It sometimes cries, sometimes laughs

Sleep now
Sleep now
In the name of Jesus
Jesus protect the child

My mother took me on her lap
Danced me back and forth
My mother took me on her lap
Danced me back and forth

Dance like that
With the children
Dance like that
And the child will dance

I LAY DOWN SO LATE

I lay down so late of an evening,
Without any worries at all;
Then came a bidding from my beloved,
That I should go to her.

No one was ever more loved than her.
So I step inside the great hall,
As so many times before.
There stands a group of maidens
Dressing my love for her coffin.

No one was ever more loved than her.
Then I went out in the green meadow,
And I heard the church bells ringing;
All that I knew, all that I felt,
Was that my heart would break in my breast.
No one have I loved more than her

5 JESUS, DIN SØTE FORENING Å SMAKE JESUS, TO SAVOUR YOUR SWEET UNION

Jesus, din søte forening å smake
Lenges og trenges mitt hjerte og sinn:
Riv meg fra alt det meg holder tilbake
Drag meg i deg, min begynnelse, inn!
Vis meg rett klarlig min jammer og møyne,
Vis meg fordervelsens avgrunn i meg,
At seg naturen til døden kan bøye
Ånden alene må leve for deg!

Å, den som kunne det ene kun lære
Seg å oppofre med hjerte og hul!
Å, måtte Jesus mitt allting kun være,
Jeg er dessverre langt borte ennu!
Jesus som gav meg et hørende øre
Rekk meg tillike din kraftige hånd
At jeg heretter min vandring må føre
Reitt som en kristen i Hellighets ånd!

German original by Johann Ludwig Konrad Allendorf (c. 1712)

Jesus, to savour your sweet union
Is what I long for, heart and soul:
Tear me away from that which binds me
Take me into you, from where I once came!
Show me clearly my misery and cares,
Show me the depths of sin within me,
So that nature can bow before death
The spirit alone may live for you!

O, would I could learn but the one thing:
To give myself up with all my heart!
May Jesus become all that I wish for,
I fear that I still have a long way to go!
Jesus, who lent me a listening ear,
Lend me also your steady hand
So that from now on I can walk my path
Straight, like a righteous Christian!

6 NÅDIGSTE JESUS

Nådigste Jesus, nu jeg vil meg binde,
Ved dine løfters den trofaste pakt:
Beder og leter, så skal I og finne!
Så har de sanndrue leber jo sagt.
Jeg vil med kvinnen fra Kanaans egne
Rope deg etter og bliver ei still
Før du på bønnen til slutning må tegne:
Amen, ja amen, deg skje som du vil!

German original by Johann Ludwig Konrad Allendorf

JESUS STYR DU MINE TANKAR

Jesus styr du mine tankar,
Jesus lei meg med di hand.
So kvar eg i verdi vankar,
Eit Guds barn eg vera kan.

MERCIFUL JESUS

Merciful Jesus, I will now commit
To the faithful pact promised by You:
Pray and search, and you shall yet find!
Thus the truthful lips have spoken.
I will, like the woman from Canaan,
Call for You, and will not cease
Until You give the end to my prayer:
Amen – may your wish be fulfilled!

JESUS, GUIDE MY THOUGHTS

Jesus, guide my thoughts,
Jesus, lead me by your hand
So that where'er I roam
I may be a child of God.

So kvar stund du meg vil gjeva
eg kan kvila i din famn.
Lat meg Gud til æra leva
og så døy i Jesu namn.

Text: Elen Andersdatter Opdal, c. 1700 (nynorsk: Bernt Støylen, 1906)

7 MARGJIT HJUKSE

Hjukse den stoltaste gard i Sauherad var
Tidi fell meg longe
Stolt Margjit var dotteri uppå den gard
Det er eg som ber skjegg so tronge

Stolt Margjit ho reidde seg til kyrkje å gå
Tidi ...
So tok ho den vegjen til bergje låg
Det er eg ...

Som ho kom seg fram med bergevegg
Tidi ...
Då kom Bergjekongjen med det lange kvite skjegg
Det er eg ...

Bergjekongen tukka fram gylte stol til henne
Set deg der stolt Margjit og kvil din fot
Ja kvil din fot so lenge

So gav han henne dei raue stakkar tvo
Og lauv uti bringa og sylvspente sko

Møyane tolv dei reidde hennar hår
Den tretande sette gullkruna på

So skjenkte han i av den klårasta vin
Drikk utor di aller kjærsten min

Ho var i bergje dei åri ni
Og ho fødte sønir og døttrar tri

Margjit ho sat med sin handtein og spann
Då hørde ho Bøherads kyrkjeklokkor klang:
Bim, bam

So that each hour that you grant me
I may rest in your embrace,
Let me live for God's great honour
And then die in Jesus' name.

MARGJIT HJUKSE

In Sauherad, Hjukse was the proudest farm
Time drags on
Proud Margjit was the daughter on that farm
It is I who am weighed down with grief

Proud Margjit got ready to go to church
Time...
She then took the road through the mountains
It is I...

And when she came to the mountain wall
Time...
The Mountain King appeared, with his long, white beard
It is I...

The Mountain King brought out a gilded chair:
Sit down, proud Margjit, and rest your foot
Yes, rest your foot for a while

He gave her two red robes,
A brooch for her blouse and silverbuckled shoes

Twelve maidens combed her hair
The thirteenth set upon it a golden crown

Then he poured the clearest of wine
Drink it all up, my dearest

She stayed in the mountain for nine full years
And gave birth to three sons and daughters

As Margjit sat with her distaff and spun
She heard the bells of Bøherad church chime
Bing, bong

I bergje hev eg vore i mange år
 Tidi fell meg longe
 No lengtar eg heim til min faders gård
 Det er eg som ber sorgji so tronge

Stolt Margjit ho tala til Bergjekongjen so:
 Tidi ...
 Må eg få lov til min fader å gå
 Ja du må få lov til din fader å sjå
 Men du må kje vera burte hot ein time ell tvo

Stolt Margjit gjekk den leidi so long
 Bergkongjen kom etter med hov og med tong

Som ho kom der gangande i gård
 Hennar sæle fader ute for henne står

Eg meiner det er Margit eg hadde so kjær
 Å kjære mi dotter å er du no der

Tor Hjukse han tala til dotter si so:
 No hev du vore burte i fjorten år
 og me hev gråte for deg so mang ei tår

Han leidde inn stolt Margjit med glede og gråt
 So sette han henne i sin moders stol

Men då kom Bergjekongen snøgt som ein eld:
 Kjem du kje heimatt til borni i kveld

Fare no vel då alle i min heim
 Tidi fell meg longe
 No kjem eg alli til dikkon meir
 Det er eg som ber sorgji so tronge

Stolt Margjit sette seg på gangaren grå
 Ho gret fleire tårir hell hesten ha hår

Ho pikka på bergje med fingrane små
 Tidi fell meg longe
 Statt upp mi eldste dotter, skrei loka ifrå
 Det er eg som ber sorgji so tronge

Text: trad.

I have stayed in the mountain for many a year
 Time drags on
 Now I long to go home to my father's farm
 It is I who am weighed down with grief

Proud Margjit said to the Mountain King:
 Time...
 Will you let me go to my father?
 Yes, I will let you leave to see your father
 But you must only be gone for an hour or two

Proud Margjit walked the long path
 The Mountain King followed on horseback

And as she entered the farm
 Her dear father stood there before her

I think you are Margjit, who I held so dear,
 My dearest daughter, now you are here

Tor Hjukse spoke to his daughter this way:
 Now you have been gone for fourteen years
 And for you I have cried so many a tear

He brought proud Margjit in, with joy and tears
 And bade her sit in her mother's chair

But then came the Mountain King, swift as a flame
 Will you not come home to the children tonight?

Farewell, then, all of you in my home
 Time drags on
 Now I will never return to you again
 It is I who am weighed down with grief

Proud Margjit mounted her grey stead
 Crying more tears than the horse had hairs.

She tapped on the mountain with tiny hand
 Time drags on
 Arise my oldest daughter, and unbolt the gate
 It is I who am weighed down with grief

[8] SOLBØNN

Fragments of the following texts, in Swedish and Norwegian, appear in the choral part

Limu limu lima
Gud låt solen skina
Över bergena blå
över kullorna små
som i skogarna gå
om sommaren

Lova lova lina
Gud lat sola skina
over topp, over tre
over folk, over fe
over åker og eng
over jomfru Maria si raude gullseng

SUN PRAYER

Limu limu lima
God let the sun shine
Upon mountains blue
Upon maidens small
Who walk in the forests
In the summer

Lova lova lina
God let the sun shine
Upon hill, upon tree
Upon people, upon cattle
Upon field and meadow
Upon Virgin Mary's red golden bed.

[10]—[16] ALLSANG

Preludium (instr.)

Liksang

O verden hav da gode nat
i himlen er min sjelskatt
jeg vil fra jorden sige din lyst,
ditt gull, din høyhet ei
skal hindre meg å gå min vei
farvel vil jeg deg sige
kom søte himmerike

Text: trad.

Allsang

Kom
Død
Kom
Heio
Gåmål
Ven

ALLSANG

Prelude (instrumental)

Liksang

O world, I bid you good night,
In heaven is my soul's delight
I want to renounce the world
Your joys, your gold, your grandness
Will not stop me on my path
Farewell, I aim to tell you –
Sweet heaven, come to me.

Allsang

Come
Death
Come
Hillside
Old
Fair

Glad
Sommor
Sol
Vete
Glade da
Takke da
Glade
i jorden

Responsorium

Der æ så vent å veste heio
så midsommorstide
myrane kvite av fivelblome
og lauve lyse i lie

Der e angjen bå' søt og rein
og gjeve dei gode kveikje
om du e aldri så vengjelse
du mest i luftinn kan leike

Graset glitra i sol og dog
med snodig siptande lite
Rjupa skarra og gaukjen gol
så vent frå ein gâmåle vete

Text: trad.

Fragment

Alt ...

Salme

Gud unde oss her at leve så
at når vi en gang ut av verden skulle gå
vi kunne av hjertet være glade
for alle Guds gaver takke da
nå frydefullt inn i himmelen gå
ved Jesum Kristum alle sammen
det unde oss Gud fader, Amen

Text: trad.

Happy
Summer
Sun
Beacon
Happy then
Thankful then
Happy
In the ground

Responsorium

It looks so fair, the western hillside
Around midsummer
The bogs are white from cotton grass
And the leaves glisten in the meadow

There is a scent both sweet and pure
Which refreshes you
And however wingless you are
You can play in the air

The grass glitters from sun and dew
With charming, changing colours
The grouse calls, and the cuckoo too,
Sweetly from an old beacon

Fragment

All...

Salme

Allow us, God, here thus to live
That when we shall from this world part
We may be happy in our hearts,
For all God's gifts give thanks
When joyously we enter heaven
All in the name of Jesus Christ
Allow us this, our Father God. Amen

17 MED JESUS VIL EG FARA

Med Jesus vil eg fara
på livsens ferd i lag.
Gud, lat den samferd vara
alt til min døyand' dag!
Det er mi høgste æra,
det er mi største ros
hans fylgjesvein å vera
og vandra i hans ljøs.

Min Jesus, Sarons lilja,
Bløm fagert upp i meg!
Lat ingenting meg skilja
og riva bort frå deg!
Du vintre i Guds hage,
min kjære Herre Krist!
Unn også meg den lage
å veksa som din kvist!

Du til di grein meg sette
alt i min fyrste vår,
med livsens dogg meg vætte,
gav sol og signa år.
Du vil òg vokster giva
alt til min siste slutt:
lat meg i deg få liva,
i deg få anda ut!

Text: Elias Blix

WITH JESUS I WILL JOURNEY

With Jesus I will journey
Upon the path of life.
God grant that fellowship
To last 'til the day I die!
It is my highest honour
It is my greatest pride
To be his companion
And wander in his light.

My Jesus, lily of Sharon,
Blossom fair in me!
Let nothing part me
And tear me away from you!
You vine-tree in God's garden,
My dearest Jesus Christ!
Grant me also the task
To grow as your own twig!

You made me into your branch
In my very first spring,
Watered me with the dew of life,
Gave me sun and blessed years.
You will also let me flourish
Until I reach my end:
Let me live within you,
Within you, breathe my last!

Scatec er Det Norske Solistkors hovedsamarbeidspartner



Denne innspillingen er støttet av: Norsk kulturråd
Fond for utøvende kunstnere
Musikernes fellesorganisasjon
Lindemans legat



NORSK KULTURRÅD
Arts Council Norway

The music on this Hybrid SACD can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Our surround sound recordings aim to reproduce the natural sound in a concert venue as faithfully as possible, using the newest technology. In order to do so, all five channels are recorded using the full frequency range, with no separate bass channel added: a so-called 5.0 configuration. If your sub-woofer is switched on, however, most systems will also automatically feed the bass signal coming from the other channels into it. In the case of systems with limited bass reproduction, this may be of benefit to your listening experience.

RECORDING DATA

Recording: November 2009 at Ris kirke, Oslo, Norway
Producer and sound engineer: Hans Kipfer
Equipment: Neumann microphones; RME Octamic D microphone preamplifier and high resolution A/D converter; Sequoia Workstation; Pyramix DSD Workstation; B&W Nautilus 802 loudspeakers; STAX headphones
Post-production: Editing: Michaela Wiesbeck, Bastian Schick
Mixing: Hans Kipfer
Executive producer: Robert Suff

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover texts: © Grete Pedersen 2010
Translations: Leif Hasselgren (English); Anna Lamberti (German); Arlette Lemieux-Chené (French)
Typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd, Saltdean, Brighton, England

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.
If we have no representation in your country, please contact:
BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden
Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40
info@bis.se www.bis.se

BIS-SACD-1871 © & © 2010, BIS Records AB, Åkersberga.



© Marte Christensen